

ONKOLOŠKI INŠTITUT
INSTITUTE OF ONCOLOGY
LJUBLJANA

Paliativno oskrba v Sloveniji – osnovne opredelitve organizacija stanje 2024

Dr. Maja Ebert Moltara, dr. med.

Oddelek akutne paliativne oskrbe, Onkološki inštitut Ljubljana

Slovensko združenje paliativne in hospic oskrbe SZD

Državna koordinacija paliativne oskrbe na MZ

Jesen 2024

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

... a journey from the known life of this world

... to the unknown of what lies ahead.

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

PALIATIVNA OSKRBA

je aktivna celostna pomoč pacientom vseh starosti z napredovalo kronično neozdravljivo boleznijo ter njihovim bližnjim, slednjim tako v času bolezni kot v procesu žalovanja.

*Državni program paliativne oskrbe, 2010
(WHO definition of palliative care)*

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

TEMELJNI POJMI IN PREDLAGANO IZRAZOSLOVJE V PALIATIVNI OSKRBI

BASIC CONCEPTS AND RECOMMENDED
TERMINOLOGY IN PALLIATIVE CARE

Avtorji:

Maja Ebert Moltara, Marjana Bernot, Jernej Benedik, Andrej Žist, Nena Golob,
Stanislav Malacič, Maja Kolšek Suštersič, Maja Ivanetič Pantar, Blaž Koritnik,
Anamarija Meglič, Nevenka Krčevski Skvarc

Recenzenta:

red. prof. dr. Brigita Skela Savič, *znan. svet.*
doc. dr. Tit Albreht, *dr. med.*

PALIATIVNA OSKRBA

WHO (*World Health Organization, 2002*)

Palliative care is an approach that improves the quality of life of patients and their families facing the problems associated with life-threatening illness through the

EAPC (*European Association for Palliative Care, 2010*)

Palliative care is the active, total care of the patients whose disease is not responsive to curative treatment. Control of pain, of other symptoms, and of social, psychological and spiritual problems is paramount. Palliative care is interdisciplinary in its

CAPC (*Center to Advance Palliative Care, 2016*)

Palliative care is specialized medical care for people living with a serious illness. This type of care is focused on providing relief from the symptoms and stress of a serious illness. The goal is to improve quality of life for both the patient and the family.

IAHPC (*International Association for Hospice and Palliative Care, 2018*)

Palliative care is the active holistic care of individuals across all ages with serious health-related suffering due to severe illness, and especially of those near the end of life. It aims to improve the quality of life of patients, their families and their caregivers.

Team of palliative care
together with a
of support. It is
s illness, and it can

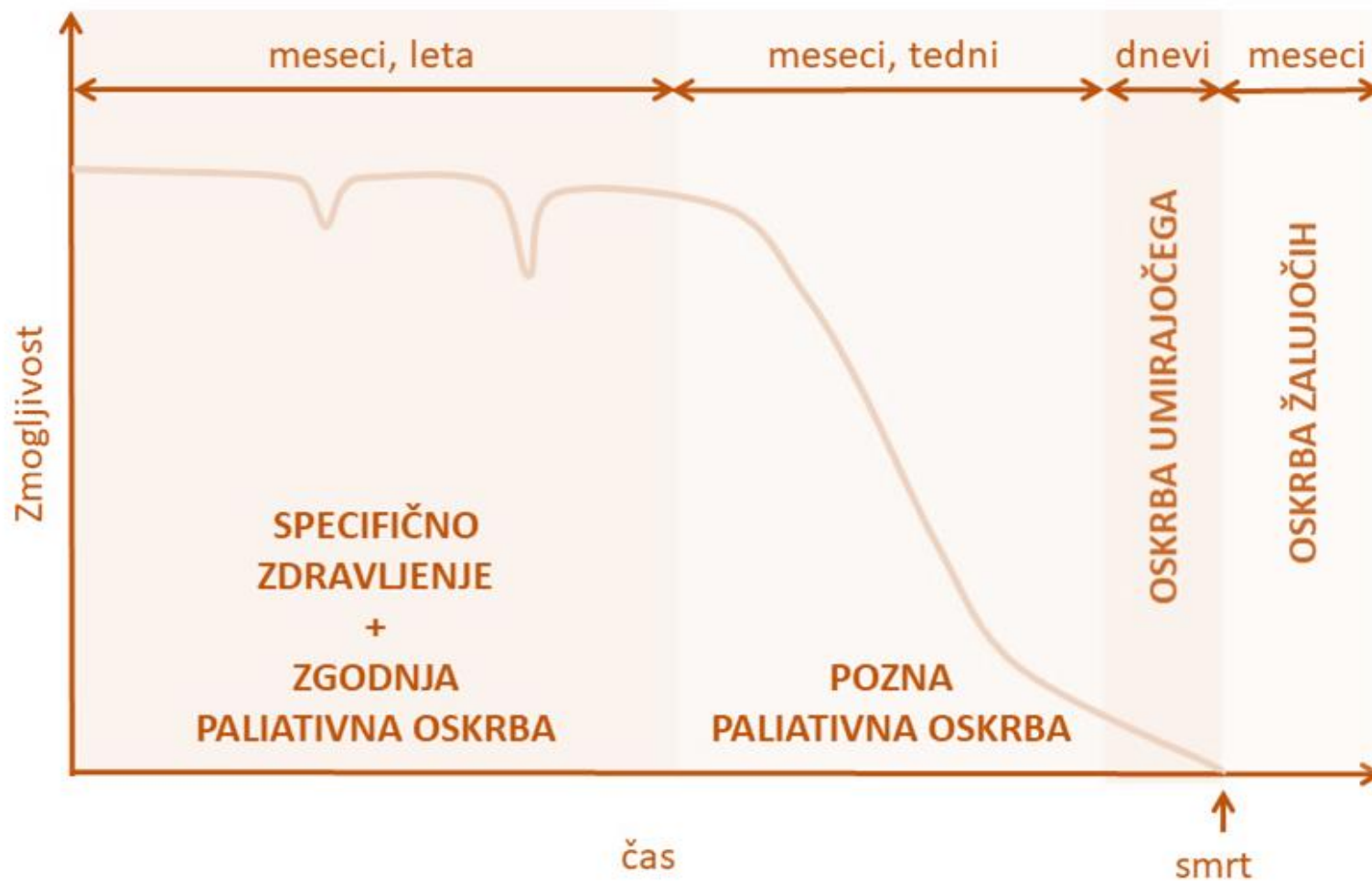
and the
to offer the
e needs of
home or in
lying as a
ch. It sets
death.

nje
oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

OBDODBJA PALIATIVNE OSKRBE

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

- bolečina
- težko dihanje
- slabost
- bruhanje
- utrujenost

- strah
- jeza
- aksioznost
- depresija

TELESNI
SIMPTOMI

PSIHOLOŠKI
SIMPTOMI

SOCIALNA
OBRAVNAVA

DUHOVNA
OBRAVNAVA

- socialna izoliranost
- družinska dinamika
- pomanjkanje

- vprašanja o življenju/smrti
- veroizpoved
- prepričanje
- upanje

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO
Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

Potrebe po paliativni oskrbi

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

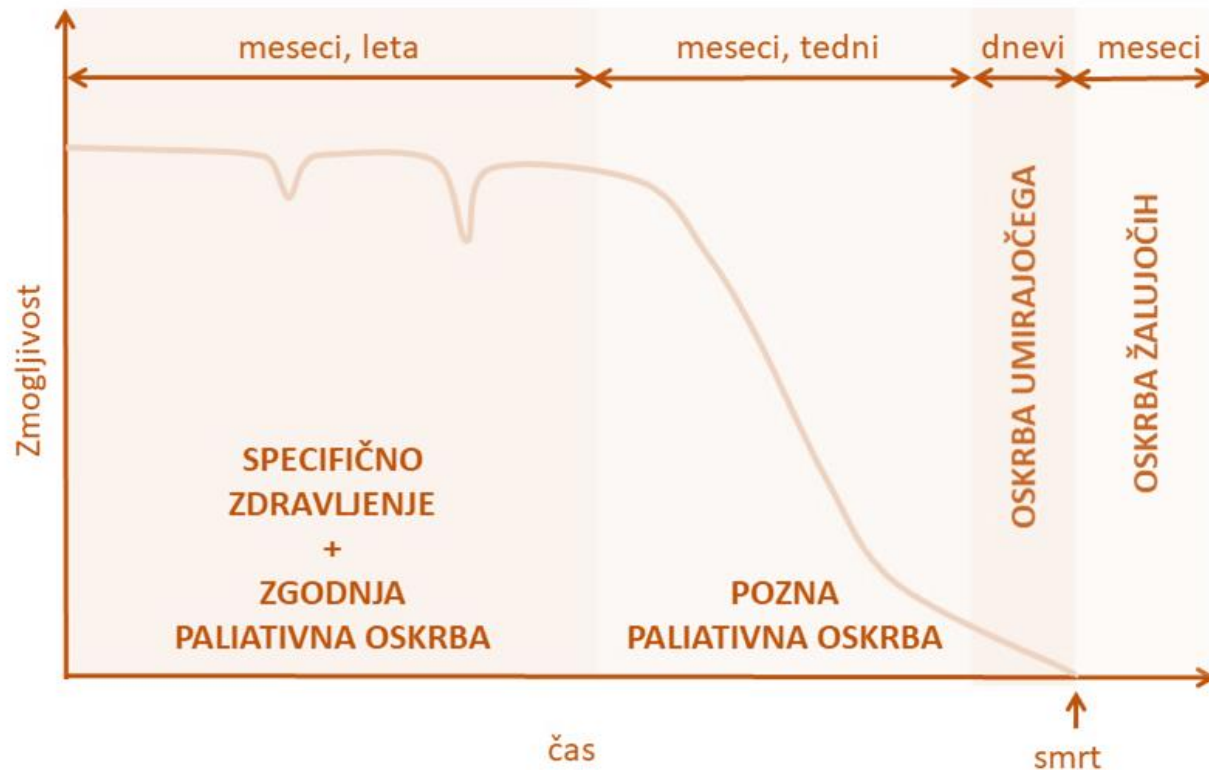

Paliativna oskrba
Slovenije

P
O
T
R
E
B
E

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

KDAJ PRI BOLNIKU PRIČETI S PALIATIVNO OSKRBO?

SPICT-SI orodje

od 2007

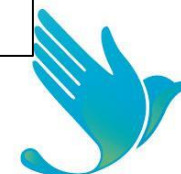
ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO
Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

THE UNIVERSITY
of EDINBURGH

Kazalniki za prepoznavo potrebe
po podpornem in paliativnem
zdravljenju – orodje SPIC^{TM}

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Orodje SPIC^{TM} se uporablja kot pomoč pri prepoznavanju bolnikov, katerih zdravstveno stanje se slabša. Z orodjem SPIC ocenite, ali ima bolnik potrebe po podpornem in paliativnem zdravljenju. Oblikujte načrt nadaljnje obravnave.

Bodite pozorni na splošne kazalnike slabega zdravja ali slabšanja zdravstvenega stanja.

- Nenačrtovani sprejem(i) v bolnišnico.
- Zmogljivost bolnika je slaba ali se slabša, možnosti za izboljšanje pa so omejene (npr. oseba več kot polovico dneva preživi v postelji ali na stolu).
- Bolnik je zaradi čedalje večjih telesnih in/ali duševnih težav odvisen od oskrbe drugih. Oseba, ki zanj skrbi, potrebuje več pomoči in podpore.
- Postopno izgubljanje telesne teže; vztrajanje prenizke telesne teže; nizka mišična masa.
- Vztrajanje simptomov kljub optimalnemu zdravljenju osnovnih bolezni.
- Bolnik (ali družinski člani) želi paliativno oskrbo; se odloči za zmanjšanje, prekinitev ali opustitev zdravljenja.

Bodite pozorni na klinične kazalnike ene ali več neozdravljivih bolezni.

Rak

Poslabšanje funkcionalnih sposobnosti zaradi napredovalega raka.

Bolnik je preslaboten za zdravljenje raka ali pa je zdravljenje namenjeno obvladovanju simptomov.

Demenca/slabotnost

Bolnik se brez pomoči ne more obleči, hoditi ali jesti.

Manj pije in je; težave pri požiranju.

Urinska in fekalna inkontinenca.

Nezmožnost verbalne komunikacije; omejena družbena dejavnost.

Pogosti padci; zlom stegenice.

Ponavljajoča se vročinska stanja ali okužbe; aspiracijska pljučnica.

Nevrološke bolezni

Postopno slabšanje telesnih in/ali kognitivnih funkcij kljub optimalnemu zdravljenju.

Motnje govora in čedalje večje težave s sporazumevanjem in/ali požiranjem.

Ponavljajoče se aspiracijske pljučnice; težka sapa ali dihalna odpoved.

Trajna paraliza po možganski kapi z znatno izgubo funkcij in trajno onesposobjenostjo.

Srčno-žilna obolenja

Srčno popuščanje ali obsežna neozdravljiva koronarna bolezen s težko sapo ali bolečina v prsih ob mirovanju ali manjšem naporu.

Huda neoperabilna periferna žilna bolezen.

Bolezni dihal

Huda kronična pljučna bolezen z zasoplostjo ob mirovanju ali manjšem naporu med poslabšanji.

Vztrajajoča hipoksija, ki zahteva trajno zdravljenje s kisikom.

Oseba je potrebovala umetno ventilacijo zaradi dihalne odpovedi ali pa je umetna ventilacija kontraindicirana.

Druge bolezni

Poslabšanje zdravstvenega stanja zaradi pridruženih obolenj, polimorbidnosti in/ali zapletov, ki jih ni mogoče ozdraviti, najboljše razpoložljivo zdravljenje pa vodi v slab izid.

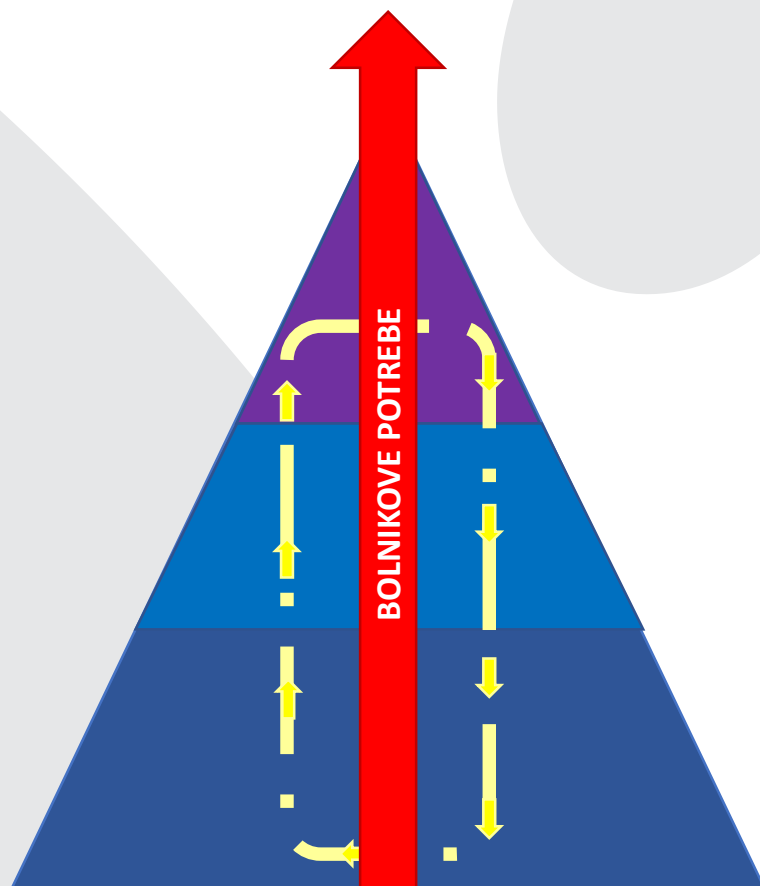
Pregled trenutne oskrbe in načrtovanje zdravljenja.

- Preverite, ali trenutna obravnava in zdravila bolniku zagotavljata optimalno oskrbo; bodite pozorni na polifarmacijo.
- Če so simptomi ali težave zapleteni in težje obvladljivi, razmislite o morebitni napotitvi k specialistu.
- Z bolnikom in njenimi skrbniki oblikujte načrt za trenutno in prihodnjo oskrbo. Nudite podporo skrbnikom in negovalcem.
- Čim prej načrtujte nadaljnjo oskrbo, zlasti v primerih, ko grozi zgodnja izguba zmognosti odločanja.
- Beležite in prilagajajte načrt oskrbe ter ga delite z drugimi.

Please register on the SPIC^{TM} website (www.spect.org.uk) for information and updates. Translation: Urška Jodl Skalicky

SPIC^{TM} 2024

Bolnikove (in bližnjih) potrebe po paliativni oskrbi

KOMPLEKSNE POTREBE 20%

Bolniki z najtežjimi telesnimi, psihičnimi, socialnimi in duhovnimi težavami oziroma kombinacijo vseh, ki jih s splošno uveljavljenimi pristopi ne uspemo zadostno olajšati

OBČASNO VEČJE POTREBE 20%

Bolniki z občasno težjimi telesnimi, psihičnimi, socialnimi in duhovnimi težavami oziroma kombinacijo vseh, ki se jih s pristopi specializirane paliativne oskrbe stabilizira, nato pa so lahko spet vodeni s strani osnovnega nivoja.

ZMERNE POTREBE 60%

Bolniki z zmernimi telesnimi, psihičnimi, socialnimi in duhovnimi težavami oziroma kombinacijo vseh, ki se jih lahko oskrbi s strani osnovnega nivoja.

→ Bolnikove potrebe se skozi čas spreminjajo.

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

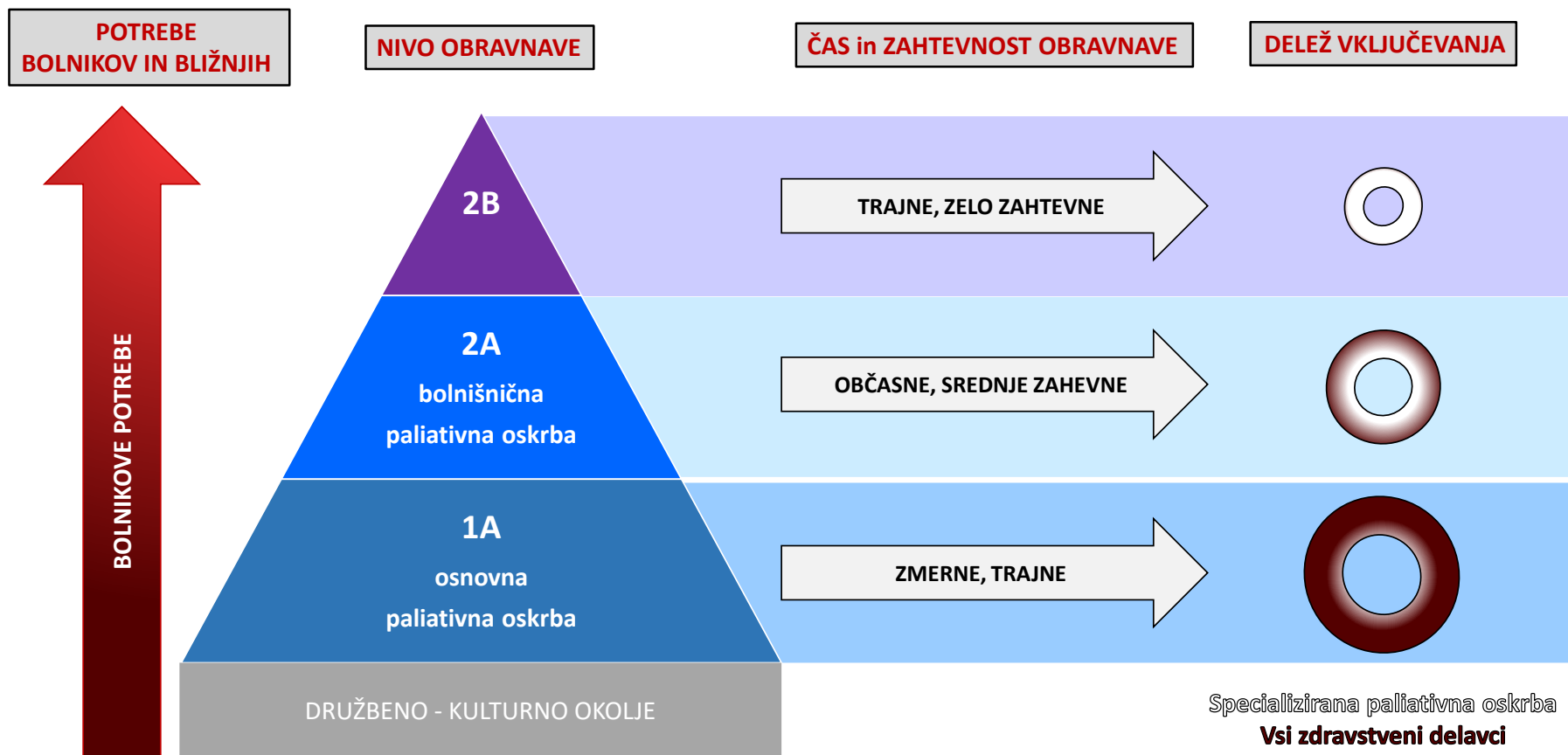

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

Bolnikove potrebe po paliativni oskrbi

od 2007

**ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO**

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

**Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe**

Paliativna oskrba
Slovenije

CELOSTNA DVO-NIVOJSKA – NEPREKINJENA PALIATIVNA OSKRBA

Osnovna paliativna oskrba (80% bolnikov):

se izvaja na vseh ravneh zdravstvenega sistema (v bolnišnicah, zdravstvenih domovih, na domu pacienta, pri izvajalcih institucionalnega varstva, nevladnih organizacijah – hospicijih...)

Izvajali naj bi jo vsi, ki obravnavajo neozdravljivo bolne.

Specializirana paliativna oskrba (20%):

ne nadomešča osnovne PO, temveč jo podpira in dopolnjuje glede na specifičnost in kompleksnost ugotovljenih potreb in težav.

Izvajajo jo timi dodatno izobraženi za to delo.

EAPC: White Paper on standards and norms for hospice and palliative care in Europe

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

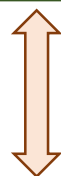
OSNOVNA – SPECIALIZIRANA PALIATIVNA OSKRBA V BOLNIŠNICI/ZDRAVSTVENI USTANOVI

OSNOVNI NIVO

vsi klinični oddelki/ambulante OI

80-90%

Svetovalna služba

SPECIALIZIRAN NIVO

Oddelek za akutno paliativno oskrbo

20-10%

- obravnava bolniki s najkompleksnimi težavami (6 postelj)
- Svetovanje v ambulanti za zgodnjo paliativno oskrbo
- koordinacija – spremljanje bolnikov, sprejem/odpust
- izobraževanje
- raziskovanje

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

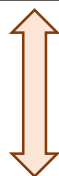
Paliativna oskrba
Slovenije

OSNOVNA – SPECIALIZIRANA PALIATIVNA OSKRBA NA PRIMARNEM NIVOJU

OSNOVNI NIVO
vsi družinski zdravniki/patronažne sestre

80-90%

Svetovalna služba

SPECIALIZIRAN NIVO
MOBILNI PALIATIVNI TIM

20-10%

- obravnava bolniki s najkompleksnimi težavami
- koordinacija – spremljanje bolnikov, sprejem/odpust
  - izobraževanje

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO
Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

Bolnik, ki ima potrebe po paliativni oskrbi

**DRUŽINSKI ZDRAVNIK
PATRONAŽNA SESTRA**

24 URNI TELEFON

MOBILNA ENOTA

**AMBULANTA ZA ZGODNJO
PALIATIVNO OSKRBO**

**BOLNIŠNIČNI ODDELEK
DNEVNI HOSPITAL**

KONZILJARNA SLUŽBA

POMOČ PRI NEGI BOLNIKOV

MREŽA dejavnosti PALIATIVNE OSKRBE

TERCIARNI CENTER

REGIONALNE BOLNIŠNICE

MOBILNI PALIATIVNI TIMI

**DRUŽINSKI ZDRAVNIK
S PATRONAŽNO SESTRO**

DOMOVI STAREJŠIH OBČANOV

BOLNIK IN DRUŽINA

URGENTNI TIMI

**LEKARNA, CENTRI ZA
SOCIALNO DELO,...**

**DRUŠTVA ZA POMOČ BOLNIKOM
TER HOSPIC GIBANJA**

od 2007

**ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO**

ESMO
Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

LJUBHOSPIC
Hvaležni za življenje.

Hospic

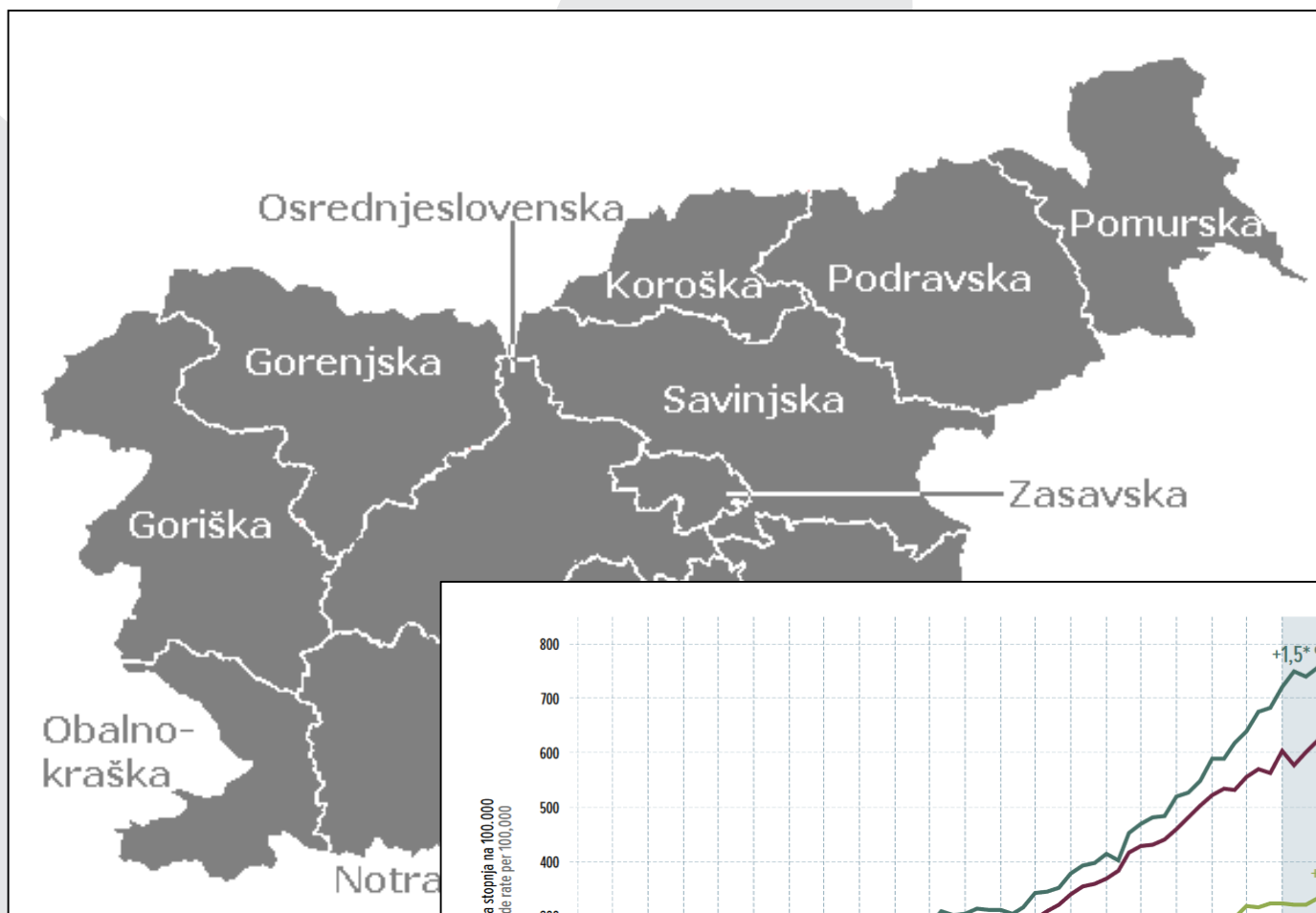

**Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe**

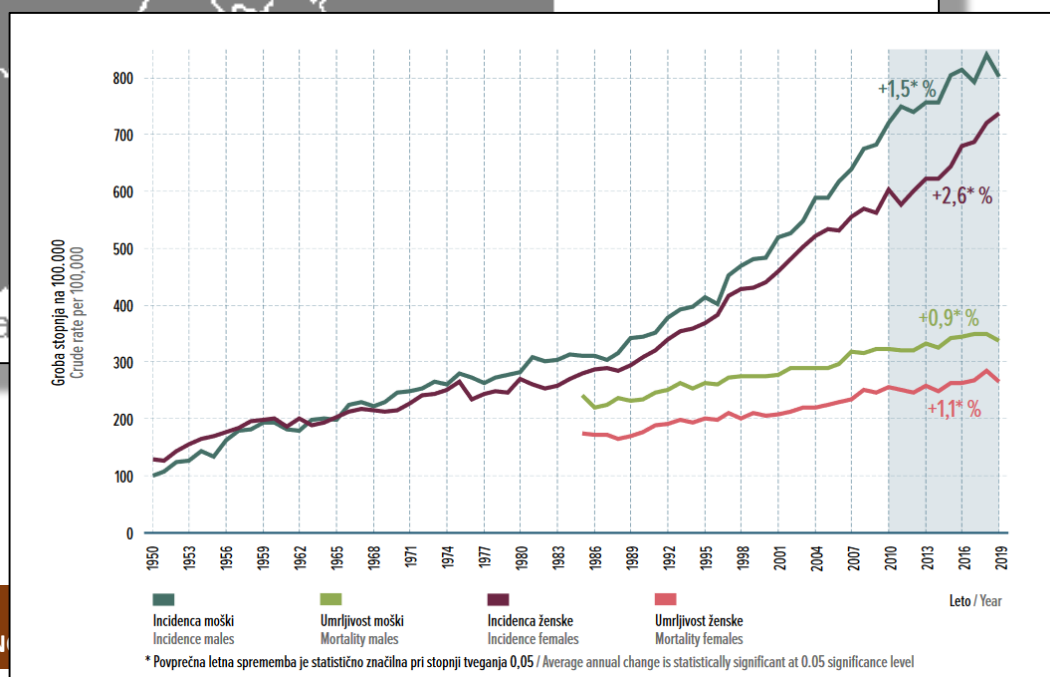

Paliativna oskrba
Slovenije

KAKŠNE SO POTREBE PO PALIATIVNI OSKRBI?

v 2021 je umrlo preko 23.000 zaradi različnih vzrokov

Novo odkritih: 16. 000
Smrti: 6.300

AKUTNI

sko združenje
ne in hospic oskrbe

STANJE PALIATIVNE OSKRBE V SLOVENIJI 2024

OSNOVNA PALIATIVNA OSKRBA

Družinski zdravniki + patronažne sestre

Zdravniki + medicinske sestre (oddelki, DSO)

DRŽAVNI PROGRAM
PALIATIVNE OSKRBE 2010

80%

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

STANJE PALIATIVNE OSKRBE V SLOVENIJI 2024

SPECIALIZIRANA PALIATIVNA OSKRBA

DRŽAVNI PROGRAM
PALIATIVNE OSKRBE 2010

20%

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

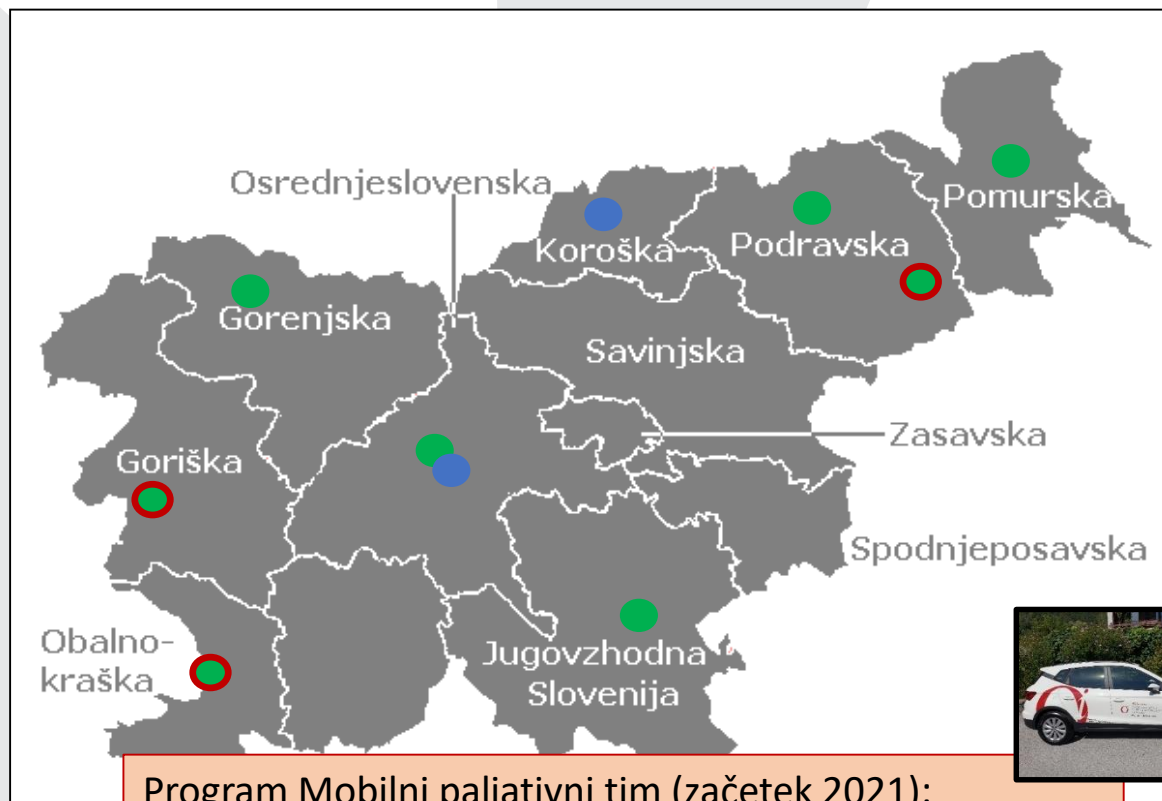

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

STANJE PALIATIVNE OSKRBE V SLOVENIJI 2024

Program Mobilni paliativni tim (začetek 2021):
Mobilna enota + 24/7 telefon + konziljarna + ambulanta

SPECIALIZIRANA PALIATIVNA OSKRBA

DRŽAVNI PROGRAM PALIATIVNE OSKRBE 2010

- v Sloveniji naj bi imeli 150 - 200 postelj za SPO
- ≠ NEGOVALNI ODDELEK
- 1 mobilni paliativni tim / 100.000 - 150.000 prebivalcev
- Tim oddelka za hematologijo (UKC Lj)
- Tim spec. paliativna oskrbe bolnikov z ALS (UKC Lj)
- Tim spec. paliativne oskrbe otrok (Pediatrična kl)

od 2007
ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO
Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

KONTAKTI timov Specializirane paliativne oskrbe:

www.paliativnaoskrba.si

	Ambulanta	Oddelek	Konziliarna služba	Telefonska dosegljivost	Obiski na domu	Kontakti
UKC Ljubljana *	/	/	/	/	/ samo za bolnike z ALS	Tel.: 01 522 1295
UKC Maribor *	DA	/	DA	24/7	DA (pon-pet)	Tel.: 02 321 19 77, 041 442 494
OI Ljubljana *	DA (pon-pet)	DA	DA	24/7	DA (pon-pet)	Tel: 030 662 139 E-mail: narocanjepal@onko-i.si
SB Murska Sobota *	DA	predvidoma od 1.6.2024	DA	24/7	DA	Tel.: 02 51 23 446, 041 329 561 E-mail: paliativa@sb-ms.si
SB Ptuj *	DA (sreda)	/	DA	8:00-14:00 (pon-pet)	DA	Tel: 031 486 037
SB Novo Mesto *	DA	/	DA	24/7	DA (2x tedensko)	Tel.: 031 259 430 E-mail: paliativni.tim@sb-nm.si
SB Jesenice *	DA	/	DA	24/7	DA (vsak dan)	Tel.: 04 5868 404; 031 379 861
SB Izola *	DA 1x tedensko	/	DA	8:00-14:00 (pon-pet)	od 5.2.2024 dalje (2x tedensko)	Tel.: 051 280 659
SB Nova Gorica *	DA (četrtek)	/	DA	8:00-14:00 (pon-pet)	DA	Tel.: 05 3301 164
SB Slovenj Gradec	DA	DA	DA	24/7	/	Tel: 031 604 366
Klinika Golnik	/	/	/	/	/	Kontakt: MPT Jesenice
SB Celje	DA	/	DA	/	/	Tel.: 03 423 33 83

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

PUBLIKACIJE za bolnike

Projekt
METULJ

za bolnike z neozdravljivo
bolezni in njihove bližnje

www.paliativnaoskrba.si

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

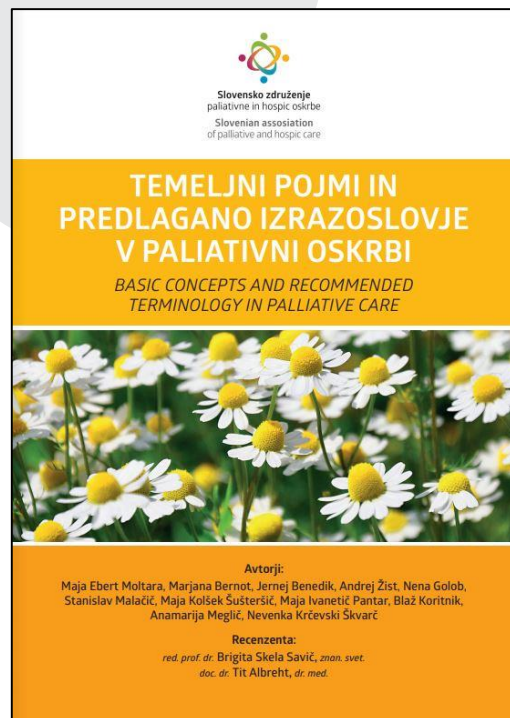
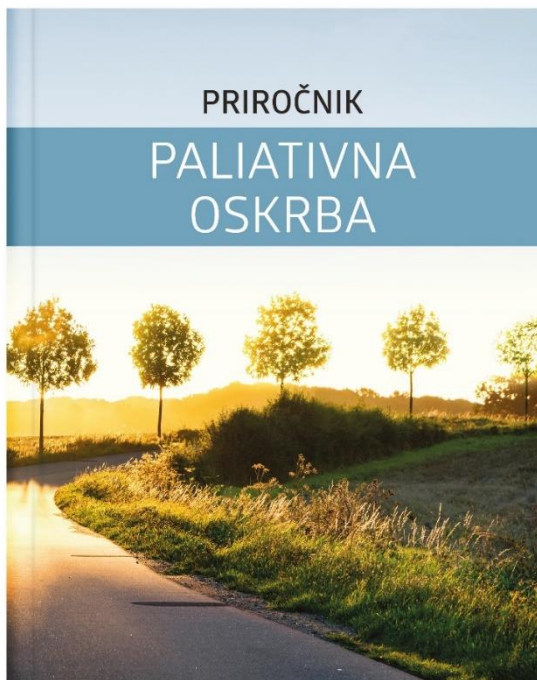

Paliativna oskrba
Slovenije

PUBLIKACIJE za izvajalce

www.szpho.si

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

IZZIVI

PALIATIVNE OSKRBE V SLOVENIJI

- Zagotoviti paliativno oskrbo vsem, ki jo potrebujejo
  - odrasli
  - otroci
- Zagotoviti paliativno oskrbo **pravočasno**, ko jo potrebujejo;
- Zagotoviti **celostno obravnavo (telesne, psihosocialne in duhovne potrebe)**;
- Zagotoviti zadostno število multidisciplinarnih timov z ustrežno **izobrazbo**;
- Zagotoviti ustrezne **službe za pomoč pri negi (dosegljive, vsem pravočasno)**;
  - Zagotoviti podporo bolnikovim bližnjim;
- Povezovanje in **koordiniranje obravnave (optimizacija v trenutnem sistemu)**;
  - Postavljanje in zagotavljanje **standardov in normativov**;
  - Uvajanje ukrepov proti izgorelosti med izvajalci paliativne oskrbe.

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije

dr. Maja Ebert Moltara, dr. med.

mebert@onko-i.si

Oddelek za akutno paliativno oskrbo, Onkološki inštitut Ljubljana
Slovensko združenje za paliativno in hospic oskrbo
Državna koordinacija paliativne oskrbe na MZ

od 2007

ODDELEK ZA
AKUTNO PALIATIVNO OSKRBO

ESMO

Designated Centers
of Integrated
Oncology and
Palliative Care

Slovensko združenje
paliativne in hospic oskrbe

Paliativna oskrba
Slovenije